

Lausunto kuntien peruspalvelujen valtionosuuden 75 miljoonan euron vähennyksen kohdistamisesta

2366/02.05.01.00/2025

KHALL 26.08.2025 § 203

Valmistelija

Kunnanjohtaja Erno Heikkinen, 044 777 3344,
erno.heikkinen@suomussalmi.fi

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa kertaluonteisesti toteutettavasta 75 miljoonan euron säästöstä, joka hallituksen kehysriihessä linjattiin poikkeuksellisesti valtionosuusuudistuksen alla toteutettavaksi vähentämällä noin 2 % kuntien peruspalvelujen valtionosuusrahoituksesta.

Lausunto tulee antaa viimeistään 29.8.2025. Tavoitteena on, että vähennys ei valtionosuusuudistuksen alla entisestään kasvata kuntien suhteellisia eroja valtionosuuksien saajina. Tasasuuruisesti toteutettavana se vähentäisi peruspalvelujen valtionosuusrahoitusta kuntakohtaisesti 0,6–40 %. Esitys on valtionosuusuudistuksen alla kertaluonteinen ja koskee vuotta 2026.

Kunnanjohtajan esitys

Suomussalmen kunta päättää antaa seuraavan lausunnon:
”Suomussalmen kunta kiittää mahdollisuudesta lausua valtiovarainministeriön muistiossa esitetystä kertaluonteisesta valtionosuuksien vähentämisestä vuonna 2026. Ymmärrämme valtiontalouden sopeutustarpeen, mutta pidämme tärkeänä, että säästötoimet toteutetaan kuntien erilainen kantokyky huomioiden siten, että lakisääteiset peruspalvelut voidaan turvata koko maassa.

Valtionosuus vähennys on esitetty toteutettavaksi kahden prosentin vähennyksenä kunnalle maksettavasta valtionosuudesta. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kunnissa, joissa valtionosuus on suuri euroa asukasta kohden, leikkaus muodostuu huomattavaksi myös asukaskohtaisesti. Suomussalmella peruspalvelujen valtionosuus on noin 1 131 euroa asukasta kohden, joten kahden prosentin vähennys merkitsee kunnalle noin 25 euron leikkausta jokaista asukasta kohti ja yhteensä noin 173 000 euroa vuonna 2026. Kunnissa, joissa valtionosuus on pieni tai negatiivinen, vähennys jää vähäiseksi tai puuttuu kokonaan.

Ratkaisu kohdistaa säästöt raskaimmin juuri niihin kuntiin, joiden talous on valtionosuuksista riippuvainen ja joiden veropohja on heikko. Tämä vaarantaa alueellista yhdenvertaisuutta ja heikentää eniten niitä kuntia, joilla on vähiten sopeutumismahdollisuuksia. Toteutustapa on ristiriidassa valtionosuusjärjestelmän keskeisen tavoitteen kanssa, jonka on tarkoitus tasata kuntien välisiä taloudellisia eroja ja turvata yhdenvertaiset palvelut koko maassa.

On myös huomioitava, että valtiovarainministeri Purran budjettiesityksessä on jo esitetty pysyvää valtionosuusleikkausta tämän kertaluonteisen leikkauksen lisäksi. Yhdessä nämä päätökset muodostavat huomattavan riskin erityisesti valtionosuusriippuvaisille kunnille ja vaikeuttavat merkittävästi niiden mahdollisuuksia turvata lakisääteiset palvelut.

Suomussalmen kunta katsoo, että kahden prosentin vähennys toteutustavallaan asettaa kunnat eriarvoiseen asemaan. Säästö tulisi kohdentaa niin, ettei se kasautuisi valtionosuusriippuvaisiin kuntiin.”

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

**Toimeksi
Tiedoksi**

Lausuntopalvelu.fi
